

Gymnázium Přírodní škola, o.p.s.
Profilová práce — třída Ný
Nižší stupeň studia
2018/2019

Mariana Lulu Issa

Akvarelová malba

Vedoucí práce: MgA. Magdalena Schmidtová

Datum odevzdání: 22. listopadu 2018

Záměr profilové práce Ný 2017/2018

Jméno a příjmení: Mariana Lulu Issa

Vedoucí práce: MgA. Magdalena Bartáková

Odborný konzultant: MgA. Barbora Křivská

Jako svou profilovou práci jsem zvolila malbu, které se dlouhodobě věnuji. Vytvořím obrazy různých formátu. Během vytváření svých prvních několika maleb, budu hledat techniky, které mi vyhovují a poté se rozhodnu se kterými budu pracovat. Budou z okolí rodinné chaty ve vesnici Slivenec. Je to místo, na kterém ráda trávím svůj volný čas a kde je mi dobře. Cílem mé práce je zachytit svůj nejoblíbenější pohled do krajiny a namalovat ho v každém ročním období, dopoledne a k večeru. Pokusím se ztvárnit a představit toto místo divákům tak, jak ho vnímám já, jak na mě působí. Budu malovat v odlišném světle a atmosféře přímo v plenéru. Vždy před začátkem práce, vytvořím náčrt – skicu, která mi bude vodítkem pro kompozici. Budu se inspirovat malíři, kteří zpracovávali většinou jedno místo v různých denních dobách a ročních obdobích – impresionisty. Mým oblíbeným je Claude Monet. S jejich tvorbou se podrobněji seznámím a pojednám o ní v teoretické práci, která bude jedním z výstupů. Hlavním výstupem bude výstava obrazů. Také budu žádat o posunutí termínu odevzdání, abych měla čas na malování podzimu.

OBSAH

Úvod.....	1
Cíle.....	1
Co je to akvarel?.....	2
– Historie a význam akvarelu.....	2
Postup práce.....	3
– Inspirace – IMPRESIONISTÉ a POSTIMPRESIONISTÉ – Monet a Cézanne.....	3
– Malba v plenéru.....	6
– Jak jsem s akvarelem pracovala.....	6
Závěr.....	6
Poděkování.....	7
Zdroje.....	8
Přílohy	

ÚVOD

Akvarel se mi vždy líbil. Zdál se mi lehký jak pocitem tak technicky. Netušila jsem, že to tak úplně nebude, že budu k výsledné lehkosti potřebovat vykreslenou ruku a velkou trpělivost. Přes počáteční vnitřní zápas jsem se během léta propracovala k malbám, které z mého pohledu alespoň částečně vyjadřovaly pozorovaná místa a které využívaly technické přednosti akvarelu. Vzhledem k tomu, že převážná část mých maleb vznikla v létě během prázdnin, což nebylo v mém plánu, bylo také mnohdy těžké překonat lenivost a oddělit se od ostatních se skicákem, akvarelovými barvami, štětci a kelímkem od jogurtu... a jít se dívat. Občas jsem se vracela rozzlobená, někdy celkem spokojená s výsledkem. Je podzim, budu pokračovat, dokud nenapadne sníh... jsem ráda, že jsem se do toho pustila.

CÍLE

Tématem mé profilové práce byla malba akvarelů v plenéru. Původním záměrem bylo malovat v okolí rodinné chaty ve vesnici Slivenec můj oblíbený pohled do krajiny. Tento pohled do krajiny jsem chtěla namalovat v každém ročním období a v různých denních dobách. Hlavním cílem bylo zachytit rozdílné atmosféry jednoho místa, které se mění díky proměnám světelných podmínek a počasí. Chtěla jsem přiblížit lidem, jak na mě místo a konkrétní chvíle – zážitek působí. Rozhodla jsem se inspirovat se malíři, kteří pracovali s akvarelem a zpracovávali většinou jedno místo v různých denních dobách a ročních obdobích – impresionsty. Hlavním výstupem by měla být výstava obrazů.

CO JE TO AKVAREL?

Akvarel je druh malby, kdy malujeme pigmentem – barvou rozpustnou ve vodě – vodovou barvou.

Maluje se na akvarelový papír – papír s větší savostí a porézností. Také papyrus je ideální povrch pro vyznění barevnosti akvarelu. Vodová barva není zcela krycí a tak podklad obvykle prosvítá.

Historie a význam akvarelu

Akvarelová malba má původ už ve starém Egyptě, kde byly významné osobnosti malovány na svitky papyru. Později se náznaky akvarelu začaly vyskytovat ve středověkých rukopisech a přetrvávají až do období renesance. V době renesance byl významným malířem a rytcem Albrecht Dürner, který byl jeden z prvních malířů, který využíval techniku akvarelu. Celkem namaloval 86 akvarelů. Po jeho smrti se akvarel používal hlavně jako doplňková technika pro navrhování nástěnných maleb a olejomaleb. V Římě malovali francouzští malíři Nicolas Poussin a Claude Lorrain kvašem krajiny ve stylu, který lze označit za předzvěst neoklasicismu a rozvoje akvarelu, na němž se podíleli britští umělci.

(Kvaš je malba na papíře vodovými barvami smíšenými s krycí bělobou a pryskyřičnou, silně lepkavou koloidní látkou. V porovnání s vodovými barvami je kvaš hustší a barvy jsou sytější. Tento typ malby se používá nejčastěji na tmavší podklady, které bývají obvykle vlhčené).

Ve druhé polovině 18. století ve Velké Británii byl zaznamenán velký nárůst popularity akvarelu, především u krajinářské školy. Zásadním umělcem byl William Turner, který povznesl akvarel na úroveň ostatních ceněných technik. Turner je dodnes považován za jednoho z největších mistrů anglického umění, vynikajícího malíře olejů a skvělého akvarelistu. Obdivoval ho Monet, Manet, Pissarro, Degas a jiní, kteří v jeho díle spatřovali náznaky impresionismu.

Nejvýznamnějším francouzským akvarelistou byl Eugène Delacroix, který během putování severní Afrikou maloval akvarely. Dochoval se i jeho deník se skicami z Maroka, které použil při malování obrazů znázorňujících postavy a scény arabského světa. Později se objevil Paul Cézanne, který využíval akvarel v rámci impresionistického stylu.

Velký posun v přístupu k akvarelové malbě nastal právě v období impresionismu tedy koncem 19. až začátkem 20. století. Ve snaze zachytit bezprostřední dojem světla a barvy vyvinuli impresionisté vlastní techniku malby. Používali uvolněné tahy štětcem a čárkovité skvrny, přičemž vedle sebe kladli světlé a kontrastní tmavší tóny, barevné odstíny bez modelujících přechodných tónů mezi nimi.

POSTUP PRÁCE

Než jsem šla malovat do přírody, seznámila jsem se s malíři, kteří pracovali s akvarelem a snažili se zachytit krajinu v různých atmosférách, tak, jak jsem to chtěla dělat já.

Inspirace – IMPRESIONISTÉ a POSTIMPRESIONISTÉ – Monet a Cézanne

Paul Cézanne 1839 –1906

Otec bankéř jej nutil do studia práv, ale vášeň pro umění byla silnější. Nebyl přijat ke studiu na École des Beaux – Arts. Snažil se proniknout na oficiální Salon (jediná tehdejší možnost prezentace díla veřejnosti!), ale byl vždy odmítnut. Vystavoval poté s impresionisty, ale jeho díla se dočkala především výsměchu a kritiky. Byl ostychavý, bojácný, depresivní a hádavý. Měl syna a manželku.

Stýkal se s impresionisty, velký vliv na jeho tvorbu měl Pissarro. S impresionisty ho spojuje práce v plenéru, ale pojetí malby je jiné – nechce zachytit okamžik, ale trvalost. 1870 odchází Cézanne malovat do L'Estaque u Marseille, je okouzlen středomořskou krajinou. Obrazům dominují ponuré barvy a výrazné kontrasty, obloha je hrozivá, pinie se ohýbají pod náporom větru.

Začíná pracovat s Camillem Pissarrem, který mu radí, aby vynechal tmavé barvy a soustředil se na červenou, modrou, žlutou a jejich odvozeniny. Cézanne využívá kontrastů světlé a tmavé, pečlivě pozoruje přírodu. Pissarro: „... nedrž se pravidel a principů, ale maluj, co vidíš a cítíš... je důležité zachytit první dojmy. Musíš být smělý, i když hrozí nebezpečí, že něco pokazíš a naděláš chyby.“ Cézanne své obrazy neustále přemaloval a opravoval, nikdy nebyl spokojen. Vlivem Pissarra jsou jeho obrazy jasnější a zářivější. V sedmdesátých letech maluje krajinu v Provinci, nachází zde jasné světlo a silné kontrasty. Cézanne se snaží vystihnout harmonii přírody. Cítí, že impresionistické obrazy jsou příliš prchavé, příliš v okamžiku, chce zobrazit to, co je v přírodě neměnné a trvalé. Prostor vyjadřuje pouze pomocí barev, pomocí barvy buduje objem.

Cézannovu práci oceňovali především jeho kolegové – Monet, Pissarro, Renoir. Po mnoha letech posměchu a kritiky konečně o jeho dílech napsali: „...je velkým fanatikem, bojujícím za pravdu, fanatikem vášnivým a naivním, prostým a jemným. Skončí v Louvru.“

Cézannův způsob práce byl velmi pomalý, řadu děl nedokončil, protože s nimi nebyl spokojen.

Měsíc před svou smrtí tvrdil, že stále maluje podle přírody a připadá mu, že jeho pokrok je velmi pomalý. Svou práci však miloval jako málokdo.

Claude Oscar Monet 1840-1926

Byl francouzský impresionistický malíř a grafik. Ze všech impresionistů byl v uměleckém světě nejznámější a dlouhou dobu byl jeho hlavním představitelem. Narodil se v Paříži jako syn obchodníka. Monet se už jako mladý zabýval kresbou a karikaturami. V roce 1856 odešel do ateliéru Jacquesse-Francoise Ocharda, kde se zdokonaloval v malířství. Další důležitou zkušeností byla Monetova vojenská služba v Alžírsku, kterou absolvoval v letech 1860–1862. okouzlili ho tamní prostředí a barevnost země, což se stalo pro následující roky jeho inspirací. Po válce se začal pracovat společně s Manetem a Renoirem.

V roce 1874 vystavil na první skupinové výstavě obraz Impression. Soleil levant – Dojem. Vycházející slunce, který dal impresionismu jméno.

Při své tvorbě vycházel především ze stylu Maneta. Jeho obrazy jsou plné světla a zářivých barev. Maloval především krajiny. Na svých obrazech bere každý předmět jako samostatnou součást, která má svou vlastní barvu. Později kolem r. 1880 ho zaujala dynamičnost a barevná nádhera velkoměsta. Ve své sérii obrazů zachytil okamžiky příchozí parní lokomotivy a stovky lidí proudících z vagónů. Rozplývavým způsobem malby a barevnými kontrasty dokázal ztvárnit hlučnou, hektickou a chaotickou atmosféru nádražní haly. Ve svých dílech mu nešlo o objektivní krásu, ale hlavně o okamžitý rychle mizící dojem. Chtěl zachytit pomíjivost jevů.

Rok 1880 ale znamenal pro Moneta vnější skoncování s impresionismem. Namísto světlých barev zemí začal používat temnější tóny. V tomto období maloval především pobřežní krajiny, skály a zátiší. Po roce 1890 začal malovat obrazové cykly se stejnými motivy, ale každý za jiného osvětlení, v různých denních dobách. Na obrazech pracoval často jen pár minut za den. Tak vzniklo v letech 1892-1894 dvacet pohledů na fasádu katedrály v Rouenu, kde má každý obraz vlastní charakter, tvořený náladou, kterou vyvolává různé osvětlení. V roce 1899 začal malovat obrazový cyklus lilií a leknínů. Jeho země s lekníny z pozdního období působí jako klidný, aranžovaný a slavnostní ideální svět. S tímto tématem vytvořil osm velkých nástěnných maleb v letech 1915-1924 (jako dar francouzskému státu).

Významná díla:

Impression, Soleil levant, Dojem, vycházející slunce – na obraze je zachycen východ slunce, jeho prchavá chvíle

Dáma se slunečníkem – cyklus obrazů. Na obrazech je znázorněna žena na rozkvetlé louce, postavy jsou malované z pohledu. Tyto obrazy jsou jedněmi z mála, kde je hlavním námětem postava.

Snídaně v trávě – toto dílo je bez plynulého přechodu barev, věnuje se hlavně světlu. Mezi korunami stromů jsou vidět paprsky slunce a fragmenty světla se objevují i na zemi. Monet toto dílo nikdy nedokončil.

Hromádky sena – cyklus obrazů. V těchto obrazech je větší dominance barev, která později ovlivnila malířů z první poloviny 20. století. Byly impulsem pro vznik abstraktního umění.

Obrazy z Londýna – na díle je zobrazena pravá londýnská mlha nad Temží. V pozadí je vidět londýnský parlament. Toto téma maloval vícekrát v různých fázích (západ slunce, ranní mlha) Lekniny – tato díla se více podobají abstraktním plochám, ztrácí se v nich konkrétní námět, jsou to spíše osvětlené barevné plochy.

Katedrála v Rouenu – namalovaných bylo několik verzí tohoto obrazu, v různých světelných podmínkách a ročních obdobích.

Zde uvádím několik úryvků z knížky Christopa Heinricha Moneta, které dobře popisují Monetovu techniku malby:

"Rád maloval jezera a rybníky a také svou řeku Seinou. Sledoval nejen proměnlivou náladu a podobu vody v závislosti na počasí, ale i její vlastnosti jako obrazové plochy, jež láme a opět znovu skládá okolní krajinu. Na hladině vody se obloha a oblaka, domy, stromy a lidé zhušťují do dvourozměrných obrazů, v nichž mizí tělesná a prostorová podstata zobrazených předmětů. Pro Moneta byla voda prostředkem abstrakce." (in Heinrich Ch. Monet, str. 22)

"Co je namalováno v plenéru, se vyznačuje energií a vitalitou, kterých nelze v ateliéru dosáhnout.

Novinkou a skutečně revolučním počinem v umění byla zásada vycházet do přírody s malířským stojanem a plátnem, paletou a olejovými barvami, kreslit a pracovat na malbě venku a třeba ji tam i dokončit. Monet byl jedním z prvních, kdo takto přenesl svůj ateliér do volné přírody." (in Heinrich Ch. Monet, str. 25)

"Dojem znamenal vizuální účinek, jímž krajina nebo jiný motiv působí v jediném okamžiku. Oko nezaznamenává vědomě všechny přítomné detaily v jednom okamžiku." (in Heinrich Ch. Monet, str. 32)

"Občas si Monet představoval, co by se stalo, kdyby se narodil slepý a pak by náhle prozřel a maloval by věci, aniž by věděl, co to vlastně je. Považoval první jasný pohled na motiv za nejpravdivější, protože je nejméně zatížen představami a předsudky. Zájem o tento vsutku nefalšovaný způsob vidění vedl Moneta k podrobnému studiu atmosférických účinků. Motiv pro něj nebyl tím, čím je, nýbrž tím, co z něho udělalo světlo. V tomto duchu namaloval již v dřívější etapě svého uměleckého života několik pohledů na tentýž motiv za různých podmínek. Tak například maloval mosty v Argenteuil v jasném slunečním svitu nebo v dešti, v širokém celkovém pohledu nebo v podrobných záběrech z blízka. Také Vétheuil s jejím malým románským kostelíkem namaloval ze stejného místa v mlze a pod modrým letním nebem. S ubíhajícími léty studoval atmosféru stále systematictěji. Z impresionistických studií se vyvinuly série stohů sena, topolů a posléze pohledů na západní fasádu rouenské katedrály. A až do konce svého života tuto zásadu uplatňoval v sérii obrazů leknínů.

Dále pracoval například na motivu sena, který se zdál v té době vkusově prostoduchý, on tento kompaktní jednoduchý tvar zachycoval pokaždé nově a jinak. Opět využíval různých denních a ročních dob." (in Heinrich Ch. Monet, str. 55)

"V devadesátých letech 19. století si poprvé pronajal místnost naproti Rouenské katedrále, maloval ji ze tří stanovišť, která se od sebe jen nepatrně lišila. Vzniklo 30 obrazů průčelí. Monet pozoroval pomíjivé účinky světla na průčelí katedrály. v denních dobách. Tato série je považována za jeho nezralejší." (in Heinrich Ch. Monet, str. 56)

Malba v plenéru

Proč malíři – Monet, Cézanne – IMPRESIONISTÉ A POSTIMPRESIONISTÉ chodili malovat do plenéru?

Chtěli zachytit neopakovatelnou chvíli, okamžik a jejich dojem z místa – přírodu, její živost. Zachycovali světlo a atmosféru za různého počasí a denní doby. To by v ateliéru nebylo možné. Když člověk maluje v přírodě dokáže dát do obrazu svou náladu, každý namaluje to samé místo jinak, na každého bude působit jinak. Podle mého názoru je krajinomalba i větší dobrodružství než malování v ateliéru.

Jak jsem pracovala s akvarelem

Abych si techniku akvarelu osvojila, malovala jsem nejprve jen různé vymyšlené krajiny. U každé jsem si zkoušela, rozpíjení barev, překrývání a vrstvení odstínů. Pak jsem se vydala malovat krajinu. Můj první akvarel malovaný v plenéru, byl hodně detailní a křečovitý, malba nebyla uvolněná, nebyl to pravý akvarel. Proto jsem se inspirovala impresionistickými malíři, ti na detaily neberou ohledy, ve svých obrazech mají prázdná místa a jejich výběr barev je omezen v závislosti na světelných podmínkách. To mi přesně vyhovuje. Čím častěji jsem malovala, tím jsem si byla jistější a jistější. Malovala jsem všude, kde to bylo možné, za jakéhokoli počasí a denní doby. Když byla možnost, snažila jsem se vybrané místo namalovat ve třech různých atmosférách. Ráno, odpoledne a večer. Když jsem byla v Praze a neměla jsem kde malovat v plenéru, malovala jsem květiny. To mi pomohlo k větší uvolněnosti ruky a vyzkoušela jsem si znovu překrývání a rozpíjení barev.

ZÁVĚR

Podářilo se mi namalovat 26 obrázků. Nepředpokládala jsem, že malování bude tak časově náročné a že budu potřebovat i poměrně velkou soustředěnost. Když jsem malovala kontinuálně, viděla jsem, že je moje technika více uvolněná, zatímco, když jsem měla pauzu, tak se opět moje technika vrátila k začátkům, malba byla strnulá a trvalo mi i delší dobu než jsem ji dokončila. Moje časové možnosti nedovolily zachytit plánovaný oblíbený pohled v různých ročních obdobích. Ne vždy šlo pozorovat jedno místo v různých denních dobách (zkrátka bylo léto - prázdniny a jeli jsme dál), a tak jsem malovala na mnoha různých místech. Trojice maleb zachycujících různé atmosféry dne tak vznikly tři... Ostatní malby stojí samostatně, zachycují nějaké místo nebo detaily v přírodě. Do série mých akvarelů jsem zařadila i některé malby květin. Nyní mě čeká příprava výstavy a ráda bych volné chvíle akvarelu věnovala právě teď, když jsem si techniku více osvojila.

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych poděkovat mojí mámě za trpělivost, její pevnou ruku (bez které by většina mých maleb nevznikla) a za velkou pomoc při psaní této práce. Velký dík patří mé vedoucí práce MgA. Magdaleně Schmidtové, taktéž za trpělivost, kterou se mnou měla a za odborné konzultace. A také MgA. Barboře Krivské za všechny poznámky a připomínky, které mi pomohly posunout mou práci výš.

ZDROJE

Literatura:

Krsek Ivo. Claude Monet /. - 1. vyd. - Praha : Odeon, 1982. (Malá galerie; sv. 27)

Heinrich Christoph. Monet; [z angl. orig. přel. Liselotte Teltscherová]. - Vyd. 1. - Köln, [Praha] : Taschen ; Slovart, 2004. ISBN 80-7209-528-5

Fenwick Keith. Malování akvarelem: kompletní kurz malířských technik, námětů a stylů /; [překlad Jaroslav Kučera]. - 1. české vyd. - Praha : Svojtka, 2014. ISBN 978-80-256-1487-7

Internet:

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Akvarel>

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Kvaš>

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Plenér>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Paul_Cézanne

http://www.4-construction.com/cz/magazin/obrazky/japonsky-most-v-zahrade-claude-monet_5695/9072